

ЗАЙНЯТІСТЬ У ТУРИЗМІ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Почерніна Наталія,

nataliia.pochernina@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

Анотація. *Виявлено потенційні можливості використання вторинних ефектів зайнятості у сфері туризму для розвитку сільських територій на основі аналізу статистики праці у туризмі країн ЄС.*

Abstract. *The potential opportunities for the use of secondary employment effects in the tourism sector are revealed for the development of the rural areas based on the labor statistics analysis in tourism of the EU countries.*

Питання розвитку сільських територій України не втрачає своєї актуальності, оскільки за даними Державної служби статистики на 1 січня 2021 року сільське населення становило 12 млн. 628 тис. осіб, що становить більше 30% від наявного населення. Кількість сільських населених пунктів (28 376) перевищує сумарну кількість міст та селищ міського типу (461 та 882 відповідно) більше, ніж у 20 разів [1]. Серед новоутворених об'єднаних територіальних громад в результаті адміністративної реформи 67,7 % складають сільські та селищні громади [2]. Тому комплексний розвиток сільських територій є важливим завданням реалізації Цілей сталого розвитку в Україні.

Метою даного дослідження є виявлення потенціалу зайнятості у сфері туризму для розв'язання проблем розвитку сільських територій. Аналіз спирається на статистичні дані Євростату по зайнятості в туристичній сфері у країнах Європейського Союзу.

Види економічної діяльності, пов'язані з туризмом, залучали більше 13 мільйонів осіб в Європейському Союзі у 2016 році, що складало 9% від зайнятості у нефінансових секторах економіки та 21% чисельності зайнятих у сфері послуг [3]. У 2019 році вклад сектору подорожей та туризму (Т&Т) у ВВП за даними Всесвітньої організації з подорожей та туризму в Європі становив 9,5%, а в Україні – 6,3%; вклад у зайнятість сектору Т&Т становив у Європі 10,1% (38,5 млн. осіб), а в Україні – 6,9% (1,153 млн. осіб) [4]. Оскільки Україна є європейською країною, то аналіз тенденцій у сфері зайнятості сектору подорожей та туризму країн ЄС для вітчизняного розвитку є об'єктивною умовою.

В межах визначеної мети дослідження увага до загальноєвропейських тенденцій зайнятості у сфері Т&Т дозволяє визначити «точки дотику» стратегій розвитку сфери туризму та стратегії розвитку сільських територій, що є важливим для державного регулювання на макро- та метарівнях. В узагальненому вигляді вторинні ефекти зайнятості у секторі туризму, які доцільно враховувати у програмах розвитку сільських територій, представлені у таблиці 1.

Таблиця 1 - Вторинні ефекти зайнятості у сфері туризму для вирішення проблем розвитку сільських територій

Тенденція зайнятості ¹	Особливості сільської місцевості ²	Вторинний ефект
23% зайнятих працюють на мікропідприємствах з чисельністю найманої праці до 10 осіб	високий статус співвітчизника	можливість через земляків-селян швидко підібрати вільну вакансію
59% зайнятих – жінки	49% сільського населення віком 16-59 років - жінки	умови праці, сприятливі для жінок
24% охоплено неповною(тимчасовою) зайнятість	сезонний характер зайнятості у сільському господарстві	можливість уникнути сезонного безробіття при «двосторонній» зайнятості
13% зайнятих віком від 15 до 24 років	привчання до праці змалку	висока віддача цільової профорієнтації
до 20% - особи з низьким рівнем кваліфікації	37% сільського населення мають найпростіші професії	конвергенція інтересів щодо самоосвіти
рівень заробітної плати порівняно нижчий, ніж с інших секторах економіки	37 % сільського населення охоплено неформальною зайнятістю	економія на витратах на робочу силу як перевага для інвесторів
високий рівень ризику підприємництва	потенціал сталого розвитку навіть в умовах кризи	мінімізація втрат за умов консолідації зусиль
високі запити на креативність	легший доступ до природних ресурсів	можливість створення унікальних місцевих туристичних продуктів
тенденція до розвитку спеціалізованого туризму	природно-кліматичні особливості	можливість створення спеціалізованих зелених садиб
потреба розподілення фінансових ризиків для підприємця	можливість залучення коштів ОТГ	державно-приватне партнерство для створення робочих місць

Джерело: складено автором за даними ¹Євростату [3]; ² Державного комітету статистики України [5]

Досвід туристичного бізнесу країн Європейського Союзу дозволив продемонструвати потенціал сфери Т&Т для розвитку сільських територій. За умов виваженого програмно-цільового планування на рівні окремих регіонів та на рівні країни в цілому синхронізація планів реалізації програм розвитку сектору подорожей та туризму та розвитку сільських територій України в контексті індикаторів зайнятості дозволить консолідувати ресурси, економити витрати, активізувати державно-приватне партнерство, розвивати творчий та

креативний потенціал населення, залучати освітні та культурні ресурси. Вторинні ефекти зайнятості у туристичному секторі можуть надати динамічності процесам працевлаштування сільського населення. Це сприятиме реалізації Цілей сталого розвитку як на регіональному рівні, так і в межах цілої країни.

Список використаних джерел

1. Населення 1990-2020. Статистична інформація Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 29.08.2021)
2. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення концепції сільського розвитку до 2030 року» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=a707d9ff-0c4b-4b8b-8d84-3f9a994ee729&title=ProektRozporiadzhenniaKabinetuMinistrivUkraini-proSkhvalenniaKontseptsiiSil'skogoRozvitkuDo2030-Roku-> (дата звернення 29.08.2021)
3. Tourism industries—employment. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_employment#Characteristics_of_jobs_in_tourism_industries (дата звернення 29.08.2021)
4. Country / Region Data. The World Travel & Tourism Council. URL: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact> (дата звернення 29.08.2021)
5. Робоча сила України 2020: статистичний збірник. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. 2021. 190 с. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/07/zb_r_s_2020.pdf (дата звернення 29.08.2021)